

Behandelingsvoorstel voor de commissie Ruimte en Groen

Onderwerp: Implementatie KWATTA 2 Monitoring Ecologie

Cie-datum : 4 april 2005

Cie-nummer: 2005REG21

Procedure: in GS op: 8 maart 2005	inspraak: nee
eerdere behandeling in cie: nee	op: nvt
in PS: nee	op: nvt

Behandelend ambtenaar: Wilma Timmers

toestel: 3525

Portefeuillehouder: J.P.J. Lokker

Inleiding

Op 4 oktober 2004 hebben Provinciale Staten in het kader van KWATTA 2 besloten € 100.000 te bezuinigen op Monitoring Ecologie (= productgroep 2.5.4). Gesteld is dat GS meer sturend zullen optreden bij de prioriteiten op dit terrein.

Dienst Ruimte & Groen heeft een notitie over prioriteiten en de verdere aanpak voorgelegd aan GS (A-stuk 2005REG000009i, REG/RER). Binnen de door u gestelde randvoorwaarden hebben

Gedeputeerde staten op 8 maart 2005 besloten tot een nieuwe opzet voor de taken binnen productgroep 2.5.4 Ecologisch onderzoek en monitoring, met als ingangsdatum 1 januari 2006.

Hieronder wordt aangegeven welke taken we in die nieuwe opzet wel en welke we niet meer of op een lager ambitieniveau gaan doen. Puntsgewijs is de motivatie aangegeven. De risico's van de voorstellen worden in beeld gebracht.

De bezuiniging vindt structureel plaats voor € 80.000 ten laste van apparaatskosten en € 20.000 ten laste van budget ecologisch onderzoek.

Vervolg inleiding op pagina 2: nee

Wordt geagendeerd:

om advies over de volgende vraag (vragen):

voor oriënterende bespreking, toegespitst op de volgende aspecten:

voor korte bespreking (er kunnen enkele kleine opmerkingen worden gemaakt) en vervolgens ter kennisneming.

X ter kennisneming, het stuk wordt niet besproken.

Beoogd effect

Per 1 januari 2006 zal sector Ecologisch onderzoek en Groene regelgeving (RER) jaarlijks € 465.000 besteden aan productgroep 2.5.4 (Ecologisch onderzoek en Monitoring). Hiermee wordt invulling gegeven aan de bezuinigingsopdracht van € 100.000 in het kader van KWATTA 2.

SAMENVATTING

De EHS (Ecologische Hoofdstructuur) is met het streekplan 2005 – 2015 vastgesteld en is daarmee ruimtelijk beschermd. De sector RER zal niet monitoren in de EHS omdat de wettelijke verplichting daarvoor ontbreekt. Er zal dus geen inzicht meer zijn in de effecten van het gevoerde natuur- en landschapsbeleid binnen de EHS. Aanpassingen in de begrenzing van de EHS vereisen mogelijk wel aanvullende natuurinformatie. De sector RER zal hieraan bijdragen als de opdrachtgever betaalt.

Actuele informatie over de ruimtelijke natuurkwaliteit van het landelijk gebied buiten de EHS is in het kader van de uitvoering van het streekplan en toekomstige structuur- of gebiedsvisies noodzakelijk. De sector RER zal daarom flora- en faunagegevens in het landelijk gebied buiten de EHS blijven verzamelen.

RER zal tevens inzetten op het verzamelen van data via andere instanties, die de sector zal invoeren in de Ecodatabank. Ook gegevens afkomstig van andere provinciale onderzoeken worden hieraan toegevoegd. Het is daarom essentieel dat alle ecologische onderzoeken die de provincie uitvoert of laat uitvoeren via de sector RER lopen!

Mochten aanvullende natuurgegevens nodig zijn, dan zal de sector RER deze slechts (laten) verzamelen indien de opdrachtgever ervoor betaalt. Het risico bestaat dat wegens seizoensgebondenheid van veldinventarisaties de natuurgegevens (te) laat geleverd worden.

De sector RER zal geen structurele monitoring meer uitvoeren. De natuurresultaten van o.a. natuurontwikkelingsprojecten particulier natuurbeheer, het provinciaal soortenbeleid, het ecologisch beheer van provinciale wegbermen, beheer van natuurbeschermingswetterreinen of diverse uitvoeringsprojecten natuur en landschap zullen niet gemonitord worden tenzij opdrachtgever betaalt.

De taken die behoren bij productgroep 2.5.4 (Ecologisch onderzoek en monitoring) zullen als volgt worden verdeeld (zie voor detailinformatie tabel 1 in bijlage):

1. Ten behoeve van toekomstige structuurvisies en uitvoering van het streekplan zal sector RER actuele flora- en faunagegevens in het landelijk gebied, exclusief de EHS, verzamelen, voor een deel zal dit gaan via het actief en efficiënt binnenhalen van gegevens die door derden zijn verzameld.
2. Sector RER levert alleen ecologisch advies en deskundigheid t.b.v. wettelijke en prioritaire provinciale beleids- en uitvoeringstaken.
3. Sector RER rapporteert jaarlijks op minimaal ambitieniveau over de indicatoren van de Programmabegroting in een TNLU (Toestand van Natuur en Landschap Utrecht).
4. Sector RER stelt voldoende middelen ter beschikking om de continuïteit van de Ecodatabank te waarborgen.
5. Sector RER levert een bijdrage aan Monitoring Faunabeheer in het kader van de uitvoering van de Flora- en faunawet.
6. Sector RER blijft participeren in het landelijk meetnet Netwerk Ecologische Monitoring.
7. Sector RER geeft op minimaal ambitieniveau uitvoering aan het Verdrag van Aarhus.

De volgende taken gaan we niet meer of op een lager ambitieniveau doen (zie voor detailinformatie tabel 1 in bijlage):

8. Niet: monitoren van natuurkwaliteit van EHS, o.a. natuurontwikkelingsprojecten particulier natuurbeheer (tenzij opdrachtgever betaalt).
9. Niet: monitoren van (provinciaal) soortenbeleid.
10. Niet: monitoren van natuurbeschermingswetterreinen (tenzij opdrachtgever betaalt).
11. Niet: monitoren of ad hoc veld-inventarisaties uitvoeren van uitvoeringsprojecten waar provincie bij betrokken is, o.a. provinciaal bermbeheer (tenzij opdrachtgever betaalt).
12. Minder: advisering en levering van deskundigheid bij vragen die niet strikt tot de wettelijke of zeer prioritaire taken van de provincie horen. Vragen die arbeidsintensieve bewerkingen van de gegevens van de Ecodatabank vereisen, zullen alleen worden beantwoord als de opdrachtgever betaalt.
13. Minder: veldinventarisatie van verspreidingsgegevens flora en fauna zal minder gebiedsintensief gebeuren.

Argumenten

Hieronder wordt per taak de motivatie voor die keuze gegeven. Steeds wordt kort eerst de omschrijving van de taak herhaald.

1. *Ten behoeve van toekomstige structuurvisies en uitvoering van het streekplan zal RER actuele flora- en faunagegevens in het landelijk gebied, exclusief de EHS, verzamelen, voor een deel zal dit gaan via het actief en efficiënt binnenhalen van gegevens die door derden zijn verzameld.*

De wettelijke verplichting voor de provincie om een streekplan of structuurvisies op te stellen en uit te voeren vereist ruimtelijke natuurinformatie. De EHS is met het streekplan 2005-2015 vastgesteld. De contouren van de EHS liggen daarmee vast en ruimtelijk is de EHS duurzaam beschermd. Buiten de EHS zijn de grote lijnen van ruimtelijke ontwikkelingen voor de komende 10 jaar vastgesteld in het streekplan 2005 – 2015. Gedurende deze periode zijn afwijkingen via vastgestelde procedures mogelijk.

Als gevolg van de nieuwe Wet Ruimtelijke Ordening zullen in het vervolg structuurvisies opgesteld worden waarin de kaders voor ruimtelijke ontwikkelingen worden afgesproken. Voor de uitvoering van het streekplan 2005 – 2015 en voor het maken van structuurvisies is de komende 10 jaar ruimtelijke informatie over de natuurkwaliteit van het landelijk gebied buiten de EHS nodig. Informatie over de natuurkwaliteit van de EHS zelf is in het kader van het streekplan en structuurvisies niet noodzakelijk. Aanpassingen in de begrenzing van de EHS vereisen mogelijk aanvullende natuurinformatie. Sector RER kan hieraan bijdragen als de opdrachtgever betaalt.

Diverse organisaties en vrijwilligers in Utrecht verzamelen natuurgegevens (bijv. door natuurbeschermingsorganisaties, waterschappen, gemeenten, particulier gegevensverzamelende organisaties PGO's, etc). Sector RER gaat structureel meer inzetten op het verzamelen van natuurdata van genoemde organisaties. Het verkrijgen van deze natuurdata van derden vergt een structurele en planmatige inzet van menskracht en middelen.

Gegevens die afkomstig zijn van provinciale onderzoeken die in een ander kader plaatsvinden, worden toegevoegd aan de Ecodatabank. Het is daarom doelmatig om alle ecologische onderzoeken die de provincie uitvoert of laat uitvoeren via de sector RER te laten verlopen. Hierdoor wordt bewerkstelligd dat de beschikbare gegevens op een efficiënte wijze aan de Ecodatabank kunnen worden toegevoegd en daardoor ook beschikbaar zijn voor andere provinciale adviezen.

2. *Sector RER levert alleen ecologisch advies en deskundigheid t.b.v. wettelijke en prioritaire provinciale beleids- en uitvoeringstaken.*

De provincie is via wetten en convenanten gebonden aan ontwikkeling en uitvoering van beleid waarbij ecologische deskundigheid vereist is. RER houdt middelen beschikbaar om die deskundigheid adequaat en efficiënt te leveren. Als natuurdata nodig zijn, zal RER in eerste instantie een beroep doen op de provinciale Ecodatabank. Mochten aanvullende natuurdata nodig zijn, zal RER deze slechts (laten) verzamelen als de opdrachtgever daarvoor betaalt. De kans bestaat dat wegens seizoensgebondenheid van veldinventarisaties de natuurgegevens (te) laat geleverd kunnen worden (zie ook risico f). Arbeidsintensieve vragen¹ worden uitgevoerd als de opdrachtgever betaalt.

3. *Sector RER rapporteert jaarlijks op minimaal ambitieniveau over de indicatoren van de Programmabegroting in een TNLU (Toestand van Natuur en Landschap Utrecht).*

In de Programmabegroting staan de indicatoren voor effect- en resultaatbepaling van het provinciaal natuur- en landschapsbeleid genoemd. Vermeld staat dat hierover in de Toestand van Natuur en Landschap Utrecht (TNLU) via internet gerapporteerd wordt. In 2005 wordt het bouwwerk van TNLU en de eerste rapportage afgerond door plaatsing op de website. In de jaren daarna wordt dit bouwwerk benut om volgens afspraak in de Programmabegroting jaarlijks te rapporteren. Omdat minder natuurinformatie van de EHS beschikbaar zal zijn, zal de rapportage over natuurdoelrealisatie van bestaande en nieuwe natuur in de EHS zeer beperkt zijn.

4. *Sector RER stelt voldoende middelen ter beschikking om de continuïteit van de Ecodatabank te waarborgen.* De opzet en technische inrichting van de Ecodatabank wordt in 2005 afgerond. Continuïteit van de Ecodatabank vereist structureel onderhoud en doorlopende contracten m.b.t. programmatuur. Om de data van derden in de Ecodatabank te kunnen inlezen, zal (beperkte) systeemontwikkeling nodig zijn.

¹ Voorbeeld: opstellen van Zuurgevoeligheidskaart in kader van de Wet Ammoniak en Veehouderij.

5. *Sector RER levert een bijdrage aan Monitoring Faunabeheer in het kader van de uitvoering van de Flora- en faunawet.*

De provincie werkt samen met de Stichting Faunabeheereenheid Utrecht aan de uitvoering van de monitoring van het faunabeheer. De monitoring moet inzicht geven in de schade(dreiging) en (populatie)ontwikkeling van soorten die schade veroorzaken. De informatiebehoefte t.b.v. de monitoring zal steeds worden afgestemd met hetgeen reeds beschikbaar is. De monitoringsinformatie is nodig bij vergunning- en ontheffingverlening door de provincie o.g.v. de Flora- en faunawet.

6. *Sector RER blijft participeren in het landelijk meetnet Netwerk Ecologische Monitoring.*

Het landelijke meetnet Netwerk Ecologische Monitoring (NEM) is een samenwerkingsverband van LNV, V&W, VROM, RIVM en CBS met provincies. Het Rijk draagt bij aan het NEM door gratis de analyses en rapportages uit te voeren en jaarlijks € 6.000 te betalen aan de provincie Utrecht. Het is mogelijk met het meetnet trends in ontwikkeling van natuurkwaliteit in de provincie te vergelijken met landelijke trends. Deelname aan het NEM stimuleert uitwisseling van de data die de meetnetten opleveren.

7. *Sector RER geeft op minimaal ambitieniveau uitvoering aan het Verdrag van Aarhus.*

Het verdrag van Aarhus² verplicht tot informatievoorziening aan burgers over o.a. natuur. De bij de provincie aanwezige natuurinformatie moet toegankelijk en beschikbaar zijn voor de burgers. Nationale, en waar passend, regionale en lokale verslagen over de toestand van o.a. natuur moeten met regelmatige tussenpozen van ten hoogste vier jaar worden gepubliceerd. De provincie is op termijn verplicht de informatie toegankelijk te maken via internet. Met de rapportage van TNLU via internet wordt voldaan aan deze verplichtingen.

8. *Niet: monitoren van natuurkwaliteit van EHS, o.a. natuurontwikkelingsprojecten particulier natuurbeheer (tenzij opdrachtgever betaalt).*

De provincie heeft geen wettelijke plicht tot het monitoren van de natuurkwaliteit van de EHS. In het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) zullen afspraken worden gemaakt tussen rijk en provincie over uitvoering van monitoring EHS. Als de taak monitoring van de natuurkwaliteit van de EHS bij de provincies komt te liggen, zal het rijk hiervoor voldoende middelen beschikbaar moeten stellen. Zonder deze zal provincie Utrecht de monitoring van de EHS niet kunnen uitvoeren.

9. *Niet: monitoren van (provinciaal) soortenbeleid.*

De provincie heeft geen wettelijke plicht tot het monitoren van het (provinciale) soortenbeleid. In de provinciale werkdocumenten soortenbeleid is er nog vanuit gegaan dat elke 10 jaar de Oranje Lijsten konden worden herzien op basis van verspreidingsgegevens die ten behoeve van ander provinciaal beleid zouden worden verzameld. Bij wijziging van de opzet Monitoring Ecologie zal de actualisatie van de Oranje Lijsten niet uitgevoerd kunnen worden.

10. *Niet: monitoren van natuurbeschermingswetterreinen (tenzij opdrachtgever betaalt).*

De provincie heeft geen wettelijke plicht tot het monitoren van natuurbeschermingswetterreinen. De provincie is bevoegd gezag voor de natuurbeschermingswetterreinen, deze taak zal in 2005 worden uitgebreid naar de Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden in particuliere handen. Dit betekent niet dat de provincie verplicht is tot het zelf inventariseren of monitoren van die gebieden. Als gevolg van de vigerende Natuurbeschermingswet kan de provincie jaarlijks een beperkt beroep doen op het rijk om geld beschikbaar te stellen voor het inventariseren en monitoren van natuurbeschermingswetterreinen. Hoe dit in de nieuwe wet geregeld wordt is nog niet bekend.

11. *Niet: monitoren of ad hoc veld-inventarisaties uitvoeren van uitvoeringsprojecten waar provincie bij betrokken is, o.a. provinciaal bermbeheer (tenzij opdrachtgever betaalt).*

De provincie heeft geen wettelijke plicht tot het monitoren of inventariseren van uitvoeringsprojecten waar de provincie bij betrokken is.

12. *Minder: advisering en levering van deskundigheid bij vragen die niet strikt tot de wettelijke of zeer prioritaire taken van de provincie horen. Vragen die arbeidsintensieve bewerkingen van de gegevens van de Ecodatabank vereisen, zullen alleen worden beantwoord als de opdrachtgever betaalt.*

² Het Verdrag van Aarhus is verwerkt in de Europese Richtlijn 2003/4/EG, toegang tot milieu-informatie voor publiek. De bepalingen van deze richtlijn zijn opgenomen in de Nederlandse wetgeving in de Wet Milieubeheer en Wet Openbaarheid van Bestuur. In februari 2005 moet de richtlijn vertaald zijn naar beleid en maatregelen in de provincie Utrecht.

RER zal vanwege de taakstelling van KWATTA 2 het huidige serviceniveau van dienstverlening niet kunnen handhaven. Vragen zullen op urgentie vanuit wettelijke of provinciale verplichtingen worden beoordeeld en arbeidsintensieve opdrachten zullen apart begroot moeten worden.

13. *Minder: veldinventarisatie van verspreidingsgegevens flora en fauna zal minder gebiedsintensief gebeuren.* Slechts die soorten of soortgroepen die voor het provinciaal ruimtelijk beleid in het landelijk gebied buiten de EHS bijzonder betekenisvol zijn, zullen in het veld worden geïnventariseerd. De intensiteit waarmee een gebied wordt geïnventariseerd zal tot een minimum niveau, juist voldoende voor de wettelijke taken, worden teruggebracht.

Kanttekeningen

- a) Als de provincie niet kiest voor het systematisch monitoren van de effecten van haar natuur- en landschapbeleid op de natuurkwaliteit mist zij daarmee informatie om haar beleid op dat aspect te evalueren en zo nodig aan te passen. Het wordt daarmee minder inzichtelijk of middelen efficiënt en effectief worden ingezet. Informatie over de ontwikkeling of realisatie van natuurkwaliteit binnen de EHS zal niet gegarandeerd kunnen worden.
- b) Prestatie-indicatoren op het gebied van natuurkwaliteit kunnen niet meer geleverd worden voor bestaande natuur, natuurontwikkelingsprojecten, particulier natuurbeheer, ecologische verbindingzones of soortenbeleid (zie nummers 3, 8, 9, 10 en 11 onder Motivatie).
- c) Monitoring van daadwerkelijke realisatie van natuurdoeltypen is niet mogelijk via Programma Beheer, de subsidieregeling voor Natuurbeheer (SN) en Agrarisch Natuurbeheer (SAN). Via het Programma Beheer is het slechts mogelijk op zeer globaal niveau inzicht te krijgen in de natuurresultaten die de terreineigenaren halen³.
- d) De hoeveelheid natuurdata die beschikbaar is, zal afnemen. De vanzelfsprekendheid dat sector RER voldoende natuurinformatie direct in huis heeft om interne vragen te beantwoorden zal verdwijnen. Het serviceniveau van RER zal verminderen. Een voorbeeld is de zuurkaart in kader van de Wet Ammoniak en Veehouderij. Deze kaart zou de sector RER nooit zo snel en volledig hebben kunnen maken als geen uitgebreide basisset van natuurdata aanwezig zou zijn geweest. In de toekomst zal een dergelijke vraag minder snel en volledig beantwoord kunnen worden.
- e) De kosten om vereiste natuurdata voor een project toch te verzamelen, zullen worden gelegd bij de initiatiefnemers of opdrachtgevers van het project. Dit kunnen externen zijn, maar het kan ook de provincie zijn.
- f) Naarmate de Ecodatabank minder actuele en minder vlakdekkende natuurdata heeft van de EHS zal de kans toenemen dat aanvullende veldinventarisaties t.b.v. projecten nodig zijn. Deze veldinventarisaties zijn seizoensgebonden. Projecten kunnen daardoor vertraging oplopen.
- g) Het verkrijgen van natuurdata wordt deels afhankelijk gemaakt van gegevens van derden. Waarborgen over volledigheid en continuïteit van natuurinformatie zijn daardoor niet met zekerheid te geven. Informatie over bijvoorbeeld de natuurkwaliteit van de EHS zal geheel afhankelijk worden van gegevens derden.
- h) Het verkrijgen van gegevens van derden zal op den duur minder op uitruilbasis kunnen verlopen. De provincie zelf heeft namelijk minder te bieden omdat zij minder zelf in het veld inventariseert. Het verzamelen van gegevens van derden zou daardoor duurder kunnen worden (geen uitruil maar aankoop).

Financiën

Op productgroep 2.5.4 (Ecologisch onderzoek en Monitoring) wordt met ingang van 1 januari 2006 € 100.000 bezuinigd op formatie wat wordt gedekt uit apparaatskosten ad € 80.000 en uit het budget ecologisch onderzoek ad € 20.000.

begrotingspost naam	: nvt	begrotingspost nummer	:
oorspronkelijk beschikbaar	: nvt	begrotingswijziging	: ja
reeds eerder aangewend	: nvt		
voorstel nu aan te wenden	: € 100.000		
nog aan te wenden	: nvt		

³ In het kader van het Programma Beheer maken terreineigenaren afspraken met het Rijk over de natuurdoelen die zij gaan behalen in hun natuurterreinen. Zij sluiten hiervoor contracten af over zogenoemde basis- en pluspakketten.

Realisatie

Op productgroep 2.5.4 (Ecologisch onderzoek en Monitoring) wordt met ingang van 1 januari 2006 € 100.000 bezuinigd op formatie. De bezuiniging wordt als volgt uitgevoerd: € 80.000 komt ten laste van apparaatskosten en € 20.000 ten laste van het budget ecologisch onderzoek.

De inhoudelijke implementatie van KWATTA 2 kan niet eerder ingaan dan 1 januari 2006. Om de bezuiniging te effectueren zal een geheel nieuwe methodiek moeten worden opgezet om op een efficiënte manier de benodigde natuurgegevens te verzamelen. Een nieuwe aanpak van veldinventarisaties en binnenhalen van gegevens derden moet worden opgezet. Gelijktijdig met de ontwikkeling van een nieuwe methodiek moet de Ecodatabank worden aangepast aan de nieuwe eisen die aan deze databank worden gesteld. Pas na besluitvorming van GS over onderhavig stuk kan de sector RER beginnen met het vormgeven van deze nieuwe methodiek en de Ecodatabank. Deze werkzaamheden kunnen dus niet eerder dan in 2005 worden uitgevoerd.

Communicatie**Bijlagen**

Tabel 1: Detailinformatie bij voorstel Opzet monitoring Ecologie na KWATTA 2.

In deze tabel staan in detail de wettelijke taken en prioritaire provinciale beleids- en uitvoeringstaken, hier en daar verduidelijkt met voorbeelden. Per taak staat aangegeven of natuurgegevens en ecologische deskundigheid nodig zijn.
